

2 fl. 30 kr. srednje stovzhene po 2 fl. 10 kr. per meni v Ljublanj.

Dr. Orel.

Ilirke deshele nekadaj in sedaj.

(Na dalje.)

Potém, kadar so dolgo terpezhe preselovana ljudstev zhes Ilirijo na Lashko minile, in strahne vojske vezhidél ugafnile, so Nemzi rasdjane Ilirske deshele posédli, in jih med svoje vójvode, knése in druge flovézhe vojshake ali shlahtnike rasdélili. V tistih zhasih je ni bilo shlahtnosti bres serzhnosti in junashtva v bojih in na vojškah. Shlahtniki so si na stermih grizhjih, sdaj takoimenovane stare gradóve fosidali, se med seboj vezhkrat bojeváli, she zlo kdaj eden drugimu hzhére po fili jemali in si jih porozhevali. Nar mozhnejshi pest je med to divjo gospodo pravizo delala; vsi drugi niso bili nizh zhislani; lushen je bil bres pravize, s telesam in shivljenjam pod oblastjo svojiga gospoda.

S zhasama so le ti shlahtniki po svéti veri rasfvetljéni, in k ljubeshni omezheni svoje velike semeljske iménja svojim vojshnim hlapzam in fushnim, pod imenam od sémelj, — zhés dali, in davke, desetíne, desete denáre, tlake i. t. d. si sgovorili. Takrat je she li Ilirski kmet, ki je popred lushen bil, — k poséstvu in k lastíni prishel, in to se ima le svéti véri sahvaliti; miru pa she ni bil doségel.

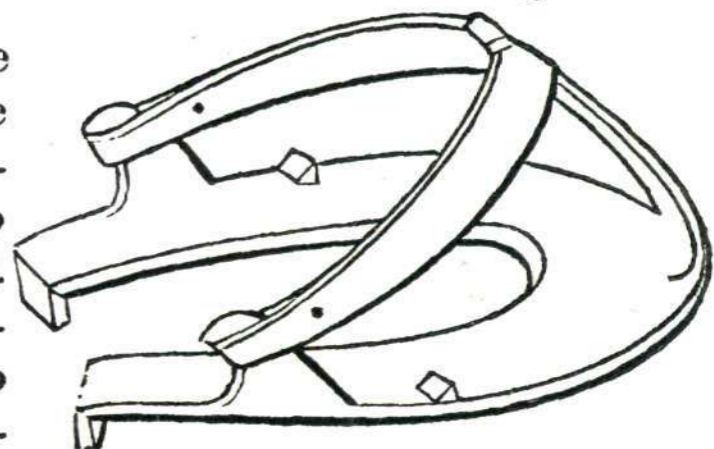
Sakaj medtém so Turki od jutra prishli, Gréshko zesarstvo premagali, se ga polastili, in so sazheli Ilirzam od jutra sabavljati. Póleg veliko kervavih vójšk, ki so imeli v 400 létah njih zesarji s nashimi zesarjami, bres de bi bili kdaj hótli stanoviten mir skleniti, — so njih deshelni poglavarji s njih nam nar blishnifshih krajev, na svojo van, vzhafi 150 let okoli petdesetkrat na Ilirsko perderli, kakor rasbojniki, v vezhjih ali majnfshih trumah. Ko so jih prestrahsheni ljudje vidili, so imeli navado rezhi: de jih je bilo, kakor listja in trave. Prijahali so vezhidel na klusétih, odperte terge in vafi so obrópali, poshgali, fantine, dekleta, shlahzne in bogate, zhe so jih sajéli, seboj vseli, in hitro pobégnili, de bi kjé vdarjeni ne bili; pa vender nikoli jo niso uhitali, de bi zlo nizh otepeni ne bili, in zhe so Koroshzi in Shtajerzi h Krajnzam pertifnili, so jih vezhkrat oblésli in pomorili, ali na zhakalifshih na tavshente pobili. Kadar so zhes meje v deshelo vdarli, so Ilirzi po nar vezhjih visozhinah ognje (germade) sashgali, de je vsa deshela sa to svedila. Vse je pred njimi trepetalo. Raskropljeni v majnfshi trume po pokrajnah ni nobeden vedil, od ktere strani bi snali pridti, ali kam pred njimi beshati. Gorjé vafém, kamor so na naglim in nevedama pridirjali. Tú ni bilo vezh zhafa beshati. Velikokrat so zeze verfse ljudi po enakih potih, po kterih so tekli se skrit — njim v pesti prishle.

Benezháni so savolj strahú in sa brambo pred njimi terdno Pálmo fosidali; sakaj enkrat so bili pervréli zhes Zirknizo in Kráf do Vidma *), so fhli zhes Bele gore na Koroshko in so se po Shtajerfshkim na dom vernili. Tisti zhas so seboj v fushnost vlekli polek 800 mafshnikov, veliko vezhji trumo drusih ljudi. Sledniga so pa vender nasaj dali, zhe se je kdo snashil, de ga je hótel sa drago zeno refshiti ali odkupiti.

(Konez sledí.)

Kójnfske podkove bres shebljev.

Kaj? — podkove bres shebljev? bodete prashali. — Kako je to mogozhe? Glejte, podobfhino vam pokashem, de je tó ref. Franzofi so take forte podkove isnashli, ktere imajo namen, nesfrezhe obvarovati,

ktera tolikokrat konje savoljo sakovanja sadéne. Skulfhija tudi uzhi, de se podkove te forte rógov dobro dershé; sakaj konji tako podkováni so dolge pota storili. Kakor se vidi, je ta podkova nashi navadni enaka. Kar pri navadnih sheblji storijo, pri novi podkovi shelesne fhpange floré, ktere po kopítu na kvifhko grejo. Kadar je podkova na konjevi nogi, se she le sgorna fhpange fkosi ufhesa kvifhko stojezhe fhpange potégne, in s tem se naredi, de se podkov terdno noge prime.

Zhe je tudi to ref, de se te podkove bres shebljev noge dershé, imajo pa druge napake, de se ne bodo nikoli nashi konji sploh s njimi podkovavali in nikoli ne bodemo vidili konjev v tazih zhrevlih hoditi. S temi podkovami je famo take konje dobro podkovavati, ki imajo kopita tako rastergane, de nobeniga sheblja vezh ne dershé, ali pa kadar imajo konji bolesni, savolj kterih se podkov na bolno kopito s shebeljmi pribiti ne smé. Sa take posebne potrebe je v zhasih dobro, pomozhke vediti. Savoljo tega in sa tó, ker so te forte podkove na Franzofshkim, na Anglefshkim in na Nemfshkim veliko isgraja storile, fmo bravzam nashih noviz te podkove bres shebljev na snanje dali, s kterimi je she veliko zesarfshkih konj in vezh drusih na Dunaju podkovanih bilo.

Dr. Bleiweif.

Zevke sa krave molshi.

Zevke sa krave molshi so ali roshéne ali pa koshéne; s njih pomozhjo se mléko is vímena odtózhi, bres de bi ga bilo treba s rokami molshi. Te zevke so tako, kakor jih podobfhina kashe, na tistim konzu, na kterim se v zisej vtaknejo, okroglaste. Tako le se s njimi ravná:

Kakor pri navadni molshi se pred vime pozbene, s levo roko se zisej prime in s perftam toliko fífne, de se kapliza mléka pokáshe. To se savolj téga sgodi, de se vidi kam zevka vtakniti in de se ziseja lukniza odpré, de se loshej zevka va-njo vtakne. S défno roko se sdaj ena ismed fhterih pripravljenih zevk na okroglastim konzu, kjer imá tri luknjizi na strani, med shugovzam in pavzam po malim verti in tako, slasti pri kravah, ki se teshko molsejo, nekotiko v zisej do kolefzhka pritifka. Zevka tako v zisej spravljena fama v njem oftane in mleko sazhne famo tezhi, kar toliko zhafa terpi, de se mlezhna shija na tisti fran vsa isprasni. Tako se tudi s drusimi trémi zevkami dela in lepo je gledati, kadar is vifh fhterih mléko zerljá, tolike

*) Palma in Videm (Udine) ite méfta v Furlanij.